

Belinda Bauer

EXIT
– Lähdön hetki

Suomentanut Annukka Kolehmainen

Karisto
Hämeenlinna

Englanninkielinen alkuteos *Exit*

© Belinda Bauer, 2021

First published in Great Britain in 2020 by Bantam Press
an imprint of Transworld Publishers

Suomenkielinen laitos © Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-40787-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

Sarah Adamsille – kiltille, fiksulle ja kärsivälliselle
kustannustoimittajalleni, jonka kaltaisia on yksi miljoonasta.

Osa 1

Keikka

Avain oli maton alla.

Kuten tavallista.

Felix Pinkistä ennustettavuus tuntui lohdulliselta – vaikka ennusteena olikin kuolema.

”Mennäänpä sitten”, Chris sanoi ja työnsi avaimen lukkoon.

Chris puhui liikaa, mutta Felix ei koskaan huomauttanut asiasta. Kaipa Chrisiä hermostutti. Felix oli lakannut hermoilemasta jo kauan sitten. Nyt hän selvitti kurkkuaan, suoristi kalvosimensa ja seurasi rikostoveriaan sisään.

Talossa tuoksui siltä pölyltä, joka vuorasi pilleripurkkien sisukset. Monissa taloista tuoksui samalta.

He pysähtyivät eteiseen, ja Chris huikkasi: ”Päivää!”

Vastaukseksi kuului vain kellon tikitystä jostakin päin taloa. Ei oikean kellon, sen Felix kyllä kuuli, vaan jonkin paristokäyttöisen laitteen, joka tikitti pientä valetikitystä uskotellakseen ihmisille, että tarjosi wanhan maailman vastinetta ostajiensa rahoille.

Hän huomasi kolmannella porrasaskelmalla paperilapun, joka oli taiteltu pikkuseksi teltaksi kuin paikkakortti hääpöydässä.

YLÄKERRASSA

Felix poimi lappusen ja näytti sitä Chrisille, joka suuntasi portaisiin. Felix taitteli paperin kaikessa rauhassa monin kerroin, pani sen salkkuunsa ja tarttui sitten kaiteeseen. Hän oli luonnostaan varovainen, mutta työtehtävissä varovaisuudesta tuli entistäkin tietoisempaa.

Chris odotti häntä ylätasanteella.

”Päivää?”

”Päivää.” Vastaus oli pieni ja heikko.

Suuressa päämakuuhuoneessa oli sänky ja sängyssä mies. Hänet oli tuettu tyynyillä istuma-asentoon ja käännetty kohti erkkeriikkunaa, josta näkyi vastapäisen talon samanlainen ikkuna.

”Rufus Collins?” Felix varmisti.

Sängyssä istuva mies nyökkäsi heikosti.

”Minä olen John, ja tämä on Chris.”

Collins nyökkäsi jälleen kuin osoittaakseen, että tiesi, miksi he olivat tulleet – ja sulki sitten silmänsä.

Felix oli valinnut nimekseen John, koska hänestä se kuulosti pätevältä. Margaretilla oli ollut John Tolworth -niminen lääkäri, joka oli melko pitkään vaikuttanut pätevältä. Ei ollut Tolworthin vika, että viimein kuolema veti pidemmän korren.

Niin kävi lopulta jokaiselle.

Felix ei tiennyt Chrisin oikeaa nimeä. Eikä halunnutkaan tietää.

Sängyn vieressä oli tuoli, ja Felix istuutui ja laski salkun viereensä lattialle. Se ei mahtunut yöpöydälle pilleri- ja nenäliinapaljouden sekaan.

Patruuna oli jo paikoillaan. Himmeän harmaata metallia, kuin pieni happitankki, josta johti läpinäkyvä letkunpätkä miehen leuan alla roikkuvaan muoviseen happinaamariin. Maskiin oli kiinnitetty väsähtäneen näköinen kuminauhanpätkä, joka pingottui takaraivolle ja sai korvat hieman höröttämään. Mies suojasi maskia luisevalla kourallaan kuin pelkäisi jonkun vohkivan sen.

”Haen toisen tuolin”, Chris sanoi ja lähti.

Felix katsoi Rufus Collinsia. Tämä oli vanha, mutta tuskin paljonkaan vanhempi kuin *Felix*, joka oli seitsemänkymmentäviisi. Collins kuitenkin oli sairas, ja se ratkaiseva ero sai hänet näyttämään satavuotiaalta. Hänen kellertävä ihonsa kiristi poskista ja otsalta kuin olisi repeämäisillään. Hengitys rohisi, ikään kuin hän yrittäisi kerätä voimia yskäisyyn.

Chris vaappui sisään kantaen pientä, puista nojatuolia, jonka hän tömäytti äänekkäästi sängyn toiselle puolelle.

Rufus Collins avasi silmänsä ja puristi maskia.

”Anteeksi”, Chris sanoi.

Potilas sulki jälleen silmänsä.

Ja sitten he odottivat.

Oli niin hiljaista, että Felix kuuli kellon valetikityksen alakerrasta. Muutama satunnainen auto suhahti talon ohi, ja Rufus Collins hengitti. Jokainen hengenveto oli erilainen kuin edellinen, ikään kuin hän olisi joka kerta opetellut kaiken uudelleen ja yrittänyt päättää, mikä tapa olisi paras. Jotkin henkäykset olivat lyhyitä ja haukkovia, toiset taas pitkiä ja vinkuvia. Vain vaimea rohina oli ja pysyi.

Felix risti kätensä syliin kuin pappi ja odotti.

”Paljonko aikaa meillä on?” Chris kysyi ja vilkaisi ovea.

Felixillä oli kello, mutta hän ei katsonut sitä. ”Ei ole kiirettä”, hän sanoi.

Se oli totta. Tällaista tämä usein oli. Se tapahtui harvoin nopeasti. Toisinaan mitään ei edes tapahtunut...

Joko tapahtuisi tai sitten ei.

He joko pystyisivät tai eivät pystyisi.

Lopputulokset olivat tietenkin väistämätön, mutta lyhyellä tähtämällä Lähdeittäjän oli opeteltava kärsivällisyyttä.

Felix oli aina ollut kärsivällinen mies. Hän oli jopa leikitellyt Job-nimen valitsemisella Johnin sijaan, mutta Job olisi herättänyt huomiota, toisin kuin John. Ja huomiota piti välttää hinnalla millä hyvänsä.

Felix kuitenkin odotti, ihan niin kuin Job. He kumpikin odottivat.

Tunnin.

Kaksi.

Felixin oli väkisin pidettävä itsensä hereillä. Öisin uni ei ottanut tullakseen, mutta usein hän torkahti päivisin. Ei kuitenkaan koskaan töissä. Hän silmäili kirjahyllyä ja muisteli lukemiensa teosten juonia. Dickensin. Tolkienin. Hän muisteli omia häitään ja yritti muistaa jokaisen vieraan. Chris teki sudokua, ja kaksiteholasit keikkuivat hengenvaarallisesti hänen nenänpäässään. Felix ei ollut koskaan oikein oppinut käyttämään kaksitehoja. Optikko, rouva... Joku, oli kehunut Felixin näkevän hyvin ikäisekseen, mikä hieman lohdutti. Felixin kalvosimesta oli irronnut nappi. Ärsyttävää. Hänellä oli kuitenkin aina varanappeja, joista jokin luultavasti sopisi...

Hän nielaisi haukotuksen kunnioituksesta potilasta kohtaan, vaikka hengitysjärjestelmän puhdistuminen olisi tuntunut nautinnolliselta. Hän oli lukenut, että rautakeuhkon alkuaikoina potilaat kuolivat hengityskoneeseen, koska järjestelmä ei jättänyt tilaa satunnaisille huokauksille. Pelkkä hengittäminen ei riittänyt. Felix toivoi, ettei kyseessä ollut valeuutinen. Nykyisin piti olla niin varovainen.

Lapsia kulki talon ohi. Koulupäivä oli päättynyt. Kumma kyllä Felix muisti omat koulumatkansa nyt paremmin kuin koskaan ennen. Pitkän tarpomisen. Painavan laukun. Leikkitapellut, joista toisinaan tuli täyttä totta. Omat kuluneet kenkensä ja rupiset polvensa, kun hän katsoi alas, ja mahan, joka kurni illallista...

Hiljaa Felix laski salkkunsa syliin.

Rufus Collins avasi silmänsä ja katsoi häntä.

”Haittaako, jos syön?” Felix kysyi kohteliaasti.

Collins näytti lievästi huvittuneelta. ”Sen kuin”, hän kuiskasi.

”Ottaisitteko te syötävää tai juotavaa?”

Collins pudisti päätään tuskin havaittavasti.

Felix otti salkusta punaruudullisen termospullon ja folio-möhkäleen, jonka sisältä paljastui hänen eväsleipänsä. Vaaleaa leipää ja mansikkahilloa – lapsellinen mieliteko, jota ikä ja arvokkuuskaan eivät olleet onnistuneet karistamaan.

Hän oli pula-ajan lapsi.

Sängyssä istuva Rufus katseli, kun Felix söi leipäänsä ja siemaili teetään.

Lasten äänet hiipuivat hiljaisuudeksi.

Kello teeskenteli tikittävänsä.

Chrisin leuka lurpahti rinnalle, ja suu lokahti auki.

Felix söi loppuun voileipänsä ja joi teensä, hivutti sitten puhtaana nenäliinan taskustaan, pyyhki pikkuisen kupin kuivaksi ja kiersi sen takaisin termospulloon. Hän taitteli folion siistiksi neliöksi myöhempää käyttöä varten. Hän pakkasi sen takaisin salkkuun likaisen nenäliinan kanssa ja sulki hiljaa läpän.

Ennen kuin hän ehti naksauttaa sen kiinni, Rufus Collins nosti naamarin kasvoilleen.

”Kiitos”, hän kuiskasi ja kuoli.

He pitivät loppupalaverin lähikahvilassa.

Puhuttavaa oli vähänlaisesti, mutta Chris tilasi kinkku-juusto-toastin, viipaleen mokkatäytekkua ja suuren cappuccinon.

Felix oli tietenkin jo syönyt, mutta hän otti teetä seuran vuoksi.

Heidän odottaessaan ruokien saapumista Chris pamautti: ”Minä lopetan.”

Hän näytti valmistautuvan taisteluun, mutta kun sellaista ei tullutkaan, hän jatkoi: ”Koko touhu alkaa käydä ylivoimaiseksi. Kaikki tämä kuolema.”

Felix uitti teepussia pannussa. ”No”, hän sanoi kuin kertoakseen mielipiteensä, mutta pidättäytyi sittenkin kertomasta. Jätti vain *no*-sanan ilmaan roikkumaan.

Totuuden nimessä hän ymmärsi Chrisiä. Tietenkin hän oli pettynyt tämän lähtöaikeista, koska nyt hänen pitäisi totutella uuteen pariin. Sitä paitsi Chris luopui tärkeästä työstä. Heitä ei ennestäänkään ollut tarpeeksi. Sitä Geoffrey aina valitti pitkissä, rönstyileissä puheluissaan, kun joskus iltamyöhällä soitti Felixin kotinumeroon.

Meidänlaisiamme tarvitaan lisää, Geoffreyllä oli tapana sanoa. Hyviä ihmisiä, jotka ovat valmiit panemaan itsensä likoon. Sillä jos me emme tee sitä, kuka sitten? Sanopa se, Rob. Jos emme me, niin kuka sitten?

Geoffrey kutsui usein Felixiä Robiksi. Felix monesti mietti, oliko hän humalassa, mutta samapa tuo. Geoffreyllä oli Parkinsonin tauti, ja hän tarvitsi kainalosuauvoja ja toisinaan pyörätuoliakin, joten kaipa hän sai humaltua aina kun pystyi nostamaan lasin läikyttämättä huulilleen.

Felix ei tietenkään ollut koskaan tavannut Geoffreytä. Hän ei edes tiennyt, missä tämä asui. Lähdeittäjät olivat hyvin tarkkoja yksityisyydestään. Geoffrey kehotti heitä käyttämään salanimiä ja kielsi aina Felixiä puhumasta puhelimesta kenenkään sellaisen kanssa, joka väitti edustavansa Lähdeittäjiä.

Meidän kaikkien turvaksi, Rob, hän sammalsi. Jaettu salaisuus on vain puoli salaisuutta.

Juuri Geoffrey oli keksinyt nimen Lähdeittäjät.

Mehän autamme ihmisiä lähtemään tästä maailmasta, hän oli sanonut Felixille useammin kuin kerran. Teemme heille palveluksen. Kaikilla kun ei ole varaa lähteä Sveitsiin. Ja Felix oli miettinyt, tarkoittiko Geoffrey, ettei hänellä itsellään ollut varaa lähteä Sveitsiin.

Puhua pulputtava pyöreä nainen, jonka kullankeltaiset hiukset olivat nutturalla, toi ruoat pöytään, ja Felix räpäytti silmiään havahtuessaan takaisin kahvilan todellisuuteen.

”Mitäs tuumit?” Chris kysyi, ikään kuin haluaisi Felixin taivuttelevan hänet jäämään, mutta Felix varoi sekaantumasta asiaan.

Lähdettämisessä oli kyse nimenomaan oikeuksista, joten Chrisillä oli oikeus luopua ryhmän jäsenyydestä, siinä missä asiakkaillakin oli oikeus luopua tästä elämästä – ilman tuomitsemista, kyseenalaistamista saati taivuttelua vastakkaiselle kannalle.

Sitä paitsi, jos Chris halusi lopettaa, hän ei varmaankaan enää ollut oikea ihminen Lähdettäjäksi.

Hän ei ollut *vakaa*.

Vakaus ei enää ollut muodissa, mutta se oli ominaisuus, jota Felix oli aina ihaillut. Hän halusi uskoa olleensa Margaretille vakaa aviomies. Vielä senkin jälkeen kun tämä oli jättänyt hänet yksin heidän yhteisten muistojensa kanssa.

Vielä senkin jälkeen.

Vakaa.

”John?”

”Niin?” Felixin aivot löivät hetken tyhjää, kunnes hän muisti Chrisin kysyneen, miltä hänestä tuntuisi, jos tämä jättäisi Lähdettäjät.

Felix siis selvitti kurkkuaan ja sanoi: ”Ymmärrän täysin”, ja Chris nyökkäsi kiittolllisen näköisenä, ikään kuin Felix olisi aktiivisesti tukenut hänen päätöstään. Chris haukkasi valtavan palan leivästään, ja pitkä, sulanut juustosilmukka laskeutui alahuulesta hänen laivastonsiniselle solmiolleen.

Felix sävähti mutta onnistui hillitsemään itsensä ja jättämään juuston pyyhkimättä. Chris ei ollut hänen poikansa.

Chris ahmi leipänsä loppuun ilman uusia juustovahinkoja, söi sitten kakkunsa ja joi cappuccinonsa.

Heidän toivottiin käyvän töissä julkisilla liikennevälineillä, jotta heidän autonsa eivät tallentuisi valvontakameroihin, joten he kävelivät yhdessä Bristolin Temple Meads -asemalle, ja Chris kätteli Felixiä ja sanoi *Onnea matkaan, John*, ja Felix vastasi samantapaisilla sanoilla, ja sitten Chris käveli tiehensä noustakseen kotiin vievään junaan. Felix muisteli hänen asuvan jossakin Winchesterin lähellä, mutta saattoi muistaa väärinkin.

Hän käveli kolmisen kilometriä linja-autoasemalle ja nousi bussiin palatakseen Pohjois-Devoniin.

Mabel odotti eteisessä päästäkseen heti mulkoilemaan kiukkuisesti Felixiä, ja takaoven vieressä oli lammikko.

Se oli kai Felixille aivan oikein. Hän katsoi kelloa. Hän oli ollut poissa yhdeksän tuntia. Seuraavalla kerralla hän pyytäisi naapurin neiti Knottia huolehtimaan koirastaan. Winnie Knott keskeytti aina heidän kävelylenkkinsä jutustellakseen Mabelista, ikään kuin se olisi moninkertainen näyttelyvoittaja eikä moppiturkkinen, sekarotuinen piski, jonka lemuava hengitys kuori maalitkin seinistä.

Felix avasi takaoven, ja Mabel mulkaksi häntä murhaavasti kuin huomauttaakseen, että *nyt* oli jo aivan liian myöhäistä, mutta löntysti kuitenkin hitaasti pihalle.

Felix luuttusi pissan edellispäiväisen *Telegraphin* urheiluosiolla ja valkaisuaineella. Pestyään kätensä hän laski salkkunsä keittiön pöydälle, otti sieltä termospullon, pesi sen ja asetti pullon muovikorkkeineen alassuin kuivaustelineeseen. Hän avasi folion, johon oli käärintynyt voileipänsä, ravisti siitä murut ja pyyhki hillotahran rätillä. Sitten hän taitteli folion uudelleen neliöksi ja silotteli sen toiseksi ylimpään laatikkoon, jossa oli samanlaisia foliopaloja sekä kokoelma paperi- ja muovipusseja, kuminauhoja ja narua.

Lopuksi hän otti salkusta hopeanvärisen ilokaasupatruunan ja läpinäkyvän muovimaskin, pyyhki niistä...

kaiken mahdollisen

...ja pani ne kahteen erilliseen ostoskassiin. Seuraavana päivänä hän ottaisi patruunan mukaansa ja pudottaisi sen kirjaston läheiseen roskikseen, sillä hänen piti uusia lainaamansa kirja merilintujen muuttoreiteistä. Sitä seuraavana päivänä hän pudottaisi naamarin ja letkun johonkin toiseen roskikseen.

Todisteiden tuhoaminen ei ollut mukavaa. Se haiskahti *epäi-*

lyttävältä. Lähdeittäjien toiminta ei ollut laitonta, ei tietenkään, sen Felix oli ehdottomasti varmistanut. Niin kauan kuin he eivät aktiivisesti auttaneet asiakkaita. Eivät rohkaisseet heitä. Eivät toimittaneet ilokaasupatruunaa – ”kuolinvälinettä”, kuten Geoffrey sanoi. Niin kauan kuin he vain istuivat todistamassa toisten elämän päättymistä, kaikki oli kunnossa. Asiakas kuoli nopeasti ja tuskattomasti, ja hänen perheensä tiesi, ettei heidän rakkaansa ollut kuollut yksin, mutta säästy iäviltä vihjauksilta, että heillä olisi ollut osuutta tämän kuolemaan. Kaikki saivat haluamansa. Toisinaan vakuutusyhtiöiltä huijattiin hieman bonuksia, mutta koska niiden laillinen nostaminen olisi edellyttänyt asiakkailta tarpeetonta kitumista ja kärsimystä, Felixin omatunto oli putipuhdas. Silti olisi ollut typerää jättää kaikkien näkyville esineitä, jotka voisivat saada jonkun epäilevän sielun kyselemään kiusallisia kysymyksiä tapauksesta, joka muuten olisi vaikuttanut kuolemansairaahan potilaan täysin odotetulta menehtymiseltä. Eikä Felix Pink ollut mikään typerys.

Hän avasi kulmakaapin. Hänen omat ilokaasupatruunansa olivat koiranruokien takana. Hän oli hankkinut ne Geoffreyyn suosittelmalta säyseältä hammaslääkäriltä kolmannen tai neljännen todistamansa Lähden jälkeen. Rouva Casperin – herttaisen oloisen naisen, joka sairasti ALS-tautia. Silloin Felix oli jo nähnyt tarpeeksi tietääkseen, kuinka helposti ja lempeästi kaasu päätti ihmisen elämän. Hän osti säännöllisin väliajoin tuoreen patruunan ihan vain varmistaakseen, että hänellä oli käyttökuntoista tavaraa. Jonakin päivänä hän itse tarvitsisi patruunaa, ja se olisi saatavilla. Pikemminkin ennemmin kuin myöhemmin, niin hän ainakin toivoi. Ei kuitenkaan ennen Mabelia, ei tietenkään, koska tänä pochonien ja puudeliduudeliin luvattuna aikana kukaan ei adoptoisi vanhaa, takkuista piskiä – etenkin vanhaa, takkuista piskiä, jonka lempiharrastuksiin kuului naamataulun hankaaminen ketunkakkaan.

Mutta Mabelin lähdeyttä koittaisi Felixin vuoro...

Mabel oli syönyt illalla Lammasta ja Vihanneksia, joten Felix ajatteli, että tänään punainen liha ei olisi hyväksi. Ehkäpä Tonnikalayllätys, tai Kanaterriini. Hän piteli tölkkiä käsivarrenmitan päässä nähdäkseen Kanaterriinin valmistusaineet ja pettyi huomattessaan, että listassa oli vain seitsemän prosenttia liha-tuotteita. *Lihatuotteita*. Edes koko seitsemänprosenttinen ei siis välttämättä ollut *kanaa*. Felix mietti, mikä liha oli niin paljon vähempiarvoista kuin kana, että valmistajat kutsuivat sitä vain ”lihaksi” sen sijaan, että olisivat suureen ääneen toittaneet to-tuutta etiketissä.

Mabel tökkäsi kuonollaan häntä pohkeeseen.

”Hyvä on, hyvä on”, Felix sanoi. Hän kippasi Tonnikalayllä-tyksen Mabelin ruokakuppiin ja laski kupin pienelle muovialus-talle, joka suojaasi lattiaa ruokatahroilta.

Kun hän oli jälleen suoristautunut riittävän kunnioittavasti lonkkaniveltään kohtaan, hän vilkaisi alas ja huomasi, että Ma-bel oli hotkinut Tonnikalayllätyksen ja killitti häntä odottavasti. Hän ei ollut huomaavinaan, vaan kapusi hitaasti yläkerran ma-kuuhuoneeseen riisuakseen laivastonsinisen takkinsa. Sitä ei enää tänä vuonna tarvittaisi, ellei äkillinen kylmyysalto yllät-täisi.

Hän seiso i vähän aikaa vaatekaappinsa ääressä ja tarkasteli sen sisältöä käytännöllisin silmin.

Felix Pinkin ei tarvinnut enää käydä vaateostoksilla. Hän oli vuotta aiemmin ostanut viimeisen kolmen parin kalsari-pakettinsa, ja hänen nykyiset sukkansa kestäisivät taatusti kauemmin kuin hän. Tuntui oudolta, että Felixillä olisi lyhyempi loppuelämä kuin hänen sukillaan.

Vaikka päti hän sama moneen muuhunkin asiaan.

Viimeinen talo.

Viimeinen auto.

Felix mietti, kuinka pitkälle voisi mennä. Kuinka alas vajota. Viimeinen partavaahtopullo? Viimeinen hillopurkki? Toisinaan

hän mielti, ajattelisiko vielä kuolinhetkelläänkin puolikasta maitopulloa, joka jäisi jääkaappiin pilaantumaan.

Hänellä oli kolme pukua – tweedpuku, raidallinen laivastonsininen sekä musta – ja viisi paitaa: neljä valkoista ja yksi hilityn ruudullinen. Se olisi kai sopinut kaikenlaiseen ulkoiluun, mutta hän käytti sitä ainoastaan omalla pihallaan. Kahdet suorat housut, harmaat ja ruskeat, kolme solmiota sekä kolmet kengät: ruskeat herrainkengät, mustat, kiiltävät maahanpanijaiskengät ja erehdyksessä hankitut loaferit, joita hän ei koskaan käyttänyt, koska kaikentyyppiset loaferit olivat hänelle kauhistus.

Hän ripusti laivastonsinisen takkinsa tangolle lyhyen, beesin vetoketjutakin viereen.

Felix eli pääosin sovussa vaatekaappinsa kanssa, mutta beesin vetoketjutakin kanssa hän ei vain päässyt sinuiksi. Margaret oli hankkinut sen Marks & Spenceriltä jo monta vuotta aiemmin, ja Felix oli salaa tyrmistynyt. Hän ei ollut järin seikkailumielinen, mutta ei hän silti ollut uneksintukaan käyttävänsä niin tylsää vaatekappaletta. Niin *vanhan miehen* vaatekappaletta. Vuosikymmenestä toiseen hän oli nähnyt vanhoja miehiä täsmälleen samanlaisissa takeissa. Usein tyylin viimeistelivät lippahattu ja kävelykeppi. Felixillä oli hämärä muistikuva beesistä takista myös isänsä ja hyvin todennäköisesti isoisänsäkin yllä. Oli kirpaissut melkoisesti, että Margaretista takki vaikutti ilmeisen sovelialta pukineelta kuusikymmentäneljävuotiaalle Felixille.

Ja mikä pahinta, nyt hän käytti takkia jatkuvasti! Se oli lämmin, muttei hiostava. Se oli konepestävä, se kuivui tuossa tuokiossa entistä ehommaksi ja sopi yhteen hänen jokaisen vaatekappaleensa kanssa – onnistui jotenkin tekemään juhlavasta rennon ja rennosta juhlavamman. Periaatteessa Felix oli jo kymmenen vuotta etsinyt jotakin sopivampaa tilalle, kun takki viimein kuluisi loppuun, mutta se ei *koskaan* kulunut loppuun, ja hän oli niin vankasti oman sukupolvensa kasvatti, että tuntui mahdottomalta heittää menemään täysin käyttökelpoinen

vaatekappale, vaikka hän potikin eksistentiaalista ahdistusta joka kerta käyttäessään sitä.

Hän sulki vaatekaapin oven ja palasi alakertaan katsoakseen iltapäivän *Countdownin* nauhalta.

Mabel haukahti ilmoittaakseen, että se pitäisi nostaa sohvalle.

Margaret ei koskaan ollut päästännyt Mabelia sohvalle, mutta hänen poismenonsa jälkeen Felix oli tuuminut: *Miksipä ei?* Hän nousi nivelet nitisten nostaakseen koiran viereiselle tyynylle, mutta ennen kuin hän ehti edes kumartua, Mabel ponkasi sohvaan, kipitti Felixin selän taakse ja lösähti valmiiksi lämmitetylle paikalle.

”Tuonne, Mabel”, Felix komensi ankarasti, mutta Mabel ei korvaansa lotkauttanut.

”Hei”, Felix tokaisi ja tökkäsi Mabelia. ”Omalle paikallesi siitä.”

Mabel leikki täydellisen kuollutta lukuun ottamatta silmien pyörittelyä, ja Felix huokaisi. *Tämän takia* ei. Tämänkin Margaret oli tiennyt paremmin. Mabel oli hyvin määrätietoinen koira, ja tätä nimenomaista kamppailua se kävisi viimeiseen asti. Sen harvat häviöt johtuivat vain siitä, että Felix kykeni kaappaamaan sen syliinsä ja siirtämään syrjemmälle. Felix epäili, että jos he olisivat olleet tasavahvoja, hän itse katselisi parhaillaan *Countdownia* pihalla, nenä kiinni olohuoneen ikkunassa.

Felix antoi Mabelin olla ja meni sen sijaan keittiöön lopettelemaan palapeliä.

Hän piti mieluusti itseään taitavana palapelintekijänä, joten hän oli tullut ostaneeksi hyvin haastavan kahdentuhannen palan lumimaiseman, jossa oli poroja ja jonka nimi oli *Jäinen erämaa*. Ja tämän erän hän oli kiistatta hävinnyt... Porot eivät tuottaneet ongelmia. Ne olivat käytännöllisesti katsoen valmiit. *Lumi* oli ongelma. Felix oli tehnyt neljä nurkkaa ja valtaosan reunoista sekä monta satunnaista laikkua valkeaa lunta ja sinistä taivasta, jotka olivat lokahtaneet paikoilleen pikemminkin tuurin kuin

vakaan harkinnan ansiosta, mutta suurin osa hangesta ja keltaisena hapsottavasta ruohosta lepäsi edelleen laatikossa tuskastuttavana tundrasotkuna. Felix oli rakentanut palapeliä pian puoli vuotta mutta sai useimpina päivinä paikoilleen vain pari palaa. Hän oli ilman muuta haukannut liian ison palan, mutta periksi antaminen ei ollut vaihtoehto.

Hän otti laatikosta ruohotupsun. Se näytti samalta kuin sadat muutkin ruohotupsut, mutta hän tiesi sen olevan täsmälleen sama ruohotupsu, joka oli vainonnut häntä viikkokausia. Hän oli järjestelmällisesti tutkinut kaikki mahdolliset vaihtoehdot, kökkinyt kannen yllä suurennuslasi kädessä erottaakseen jokaisen pikkuruisen yksityiskohdan – epämääräisen ruskean ruohon, alareunan sileän, valkean lumipeitteen – ja silti tämä nimenomainen ruohotupsu näytti kuuluvan kokonaan toiseen palapeliin. Siitä huolimatta Felix vatvoi palaa varttitunnin, ennen kuin siirsi sen syrjään seuraavaksi päiväksi ja otti palan taivasta taivaspinosta. Vaaleansininen, yksivärinen, kolme koloa ja uloke. Hän ei tiennyt kolojen ja ulokkeiden oikeita nimiä – ehkä niillä ei edes ollut oikeita nimiä – mutta niin hän niitä kutsui. Koloiksi ja ulokkeiksi. Ei sillä, että asialla olisi ollut väliä: kaikki olivat joko väärissä paikoissa tai väärää hienovaraista sinisen sävyä.

Laatikossa luki: IKÄSUOSITUS 8+. Felix tuhahti.

Puhelin soi, ja hän maiskutti paheksuvasti huuliaan ja kurtisti kulmiaan kellolle. Se oli jo yli yhdeksän, joten soittaja oli taatusti Geoffrey. Edes *ennen* yhdeksää Felixille eivät yleensä soittaneet muut kuin puhelinmyyjät, ja nykyisin nekin olivat lähinnä robotteja. Felix melkein ikävöi vanhoja hyviä aikoja, jolloin sai vielä lyödä luurin oikeiden ihmisten korvaan.

”Rob?” Geoffrey sanoi. ”Chris lopettaa!”

”Niin hän sanoi”, Felix vastasi.

”Kamala juttu”, Geoffrey voihki. ”Meillä ei ole varaa menettää ketään. Töitä on niin valtavasti.”

”Onko?” Felix kysyi kohtalaisen yllättyneesti.

”Totta kai. Tulvimalla.”

”Tulvimallako?”

”Totisesti”, Geoffrey sanoi. ”Saan kaksikymmentä puhelua viikossa.”

Felix yllättyi siitä, kuinka vähäistä määrää Geoffrey kutsui *tulvaksi* – etenkin, kun kaikki soittajat eivät missään nimessä olleet varteenotettavia asiakkaita. Lähdeittäjät oli perustettu tukemaan parantumattomasti sairaita ihmisiä, joiden elämän tuska oli muuttanut sietämättömäksi. Geoffrey oli tähdentänyt jo kauan sitten, etteivät he missään nimessä auttaisi ketään, jota vain ”vähän kyllästytti”.

Felix oli pettynyt kuullessaan, että heidän palveluksilleen oli niin vähän kysyntää, mutta eipä niitä totta vie mainostettukaan Keltaisilla sivuilla. Heidän visusti salaisesta toiminnastaan kiersi vain tarkoin varjeltua huhua. Heitä ohjasivat yksinomaan vaisto, luottamus ja salailu, joten jos puheluja tuli vain parikymmentä viikossa, tarve oli ilman muuta paljon nykyistä suurempi.

Felix siis yritti unohtaa pettymyksensä ja kysyi: ”Kuinka monta lähdeittäjää sitten on?”

”Seitsemän”, Geoffrey vastasi. ”Nyt enää kuusi.”

Tieto yllätti Felixin täydellisesti. Hän ei ollut käsittänyt, että heitä oli näin vähän. Felixillä ei ollut tapana takertua lukuihin, mutta jos olisi pitänyt veikata, hän olisi arvannut, että ympäri maata toimi satoja samanhenkisiä ihmisiä. Hän oli selvästi ollut täysin väärässä. Jotenkin hän oli koko ajan kuvitellut itsensä pieneksi osaksi suurta verkostoa. Kohtuullisen kokoisen koneiston rattaaksi. Ei tietenkään sotalaivan eikä suihkuhävittäjän, mutta mahdollisesti höyryveturin tai kirkonkellon. Oli aikamoinen pettymys tajuta olevansa pikemminkin leivänpaahtimen jousi.

Sitä paitsi hieman ärsytti, että Geoffrey kutsui häntä Robiksi, jos tämän kerran piti muistaa vain seitsemän arvokkaan etulinjalaisen nimet.

Nyt enää kuuden.

Sitten Felix kuitenkin tajusi, että vaikka Geoffrey *muistaisikin* hänen nimensä, se olisi John, mikä ei edes ollut hänen oikea nimensä, joten hän saman tien sekä loukkaantui että antoi anteeksi. Siinä Felix oli hyvä. Elämä oli tarjonnut hänelle niin mojomia vastoinkäymisiä, että pienten harmien anteeksi antamisesta oli tullut huomattavasti helpompaa.

Geoffrey huokaisi. ”Yllättyisit, jos tietäisit, kuinka vaikeaa on löytää uusia vapaaehtoisia. Niin moni uskoo siihen, mitä teemme, mutta hyvin harva haluaa todella tehdä sitä. Ja monet niistä, jotka *haluavat*, eivät vain ole... sopivia.”

”Voin kuvitella”, Felix sanoi.

”Tosiaankin”, Geoffrey vastasi. ”Tällaisissa jutuissa ei kerta kaikkiaan voi olla liian varovainen.”

”Ei missään nimessä”, Felix säesti. ”Kenen parina minä siis jatkossa työskentelen?”

Lähdettäjäät työskentelivät aina pareittain. Geoffreyyn mukaan parilta sai henkistä tukea, mutta Felix – kerran kirjanpitäjä, aina kirjanpitäjä – epäili sen olevan myös tapa varmistaa, ettei kukaan vohkisi mitään. Hän oli työskennellyt Chrisin kanssa melkein alusta asti. Vain ensimmäisellä kerralla hänen parinaan oli ollut pirteä, keski-ikäinen, Wendy-niminen nainen, joka ilmeisesti oli itse heittänyt henkensä pian keikan jälkeen. Geoffrey oli väittänyt Wendyin tukehtuneen karkkiin joogatunnilla, mikä Felixistä kuulosti niin järjettömältä, että se oli taatusti totta.

”Minä hoidan asian”, Geoffrey sanoi, ”ja ilmoittelen.”

”Kiitos sinulle.”

”Öitä, John.”

Felix laski kuulokkeen ja huikkasi sitten olohuoneeseen: ”Pi-halle, Mabel!”

Rakastava vaimo ja äiti

Felix pukeutui aina parhaimpiinsa käydessään vaimonsa ja poikansa luona. Laivastonsiniseen raitapukuun, valkoiseen paitaan ja hienoon, sinivihreäraitaiseen solmioon, jonka Margaret oli hankkinut hänelle viimeisenä jouluna, jolloin vielä muisti, että oli jouluku.

Pyhätamineet. Niin Margaret oli sanonut. Sitä ei kuullut enää nykyisin – kuten ei muitakaan vanhoja sanontoja. Ja uudet puheenparret koostuivat lähinnä v-sanoista.

Oli täydellinen huhtikuun aamu. Aurinkoinen ja sopivan leuto, kevyen tuulenvireen raikastama. Felix oli hankkinut kukkia kulmakaupasta. Keltaisia tulppaaneja, ihan nättejä, vaikka ne olikin kääritty moniin muovikerrokseen ja ruskeaan paperiin, kun nippu olisi kaivannut vain kunnon pätkän puutarhalankaa.

Felix avasi takaluukun, otti sieltä termospullon ja taitettavan retkituolin ja tarpoi ylös mäen harjalle.

Margaret ja Jamie oli haudattu vierekkäin rinteeseen, josta näki koko kaupungin ja sen takana sinertävän suiston. Paikka oli ihana. Felix oli alun perin maksanut kahdesta hautapaikasta, jotka hän oli hankkinut tammen katveesta jo kauan sitten, mutta Jamie oli kuoltuaan saanut toisen paikan, ja Felix oli neuvotellut itselleen leposijan perheensä vierestä. Paikan entinen omistaja oli huomannut Felixin oudon pyynnön taakse kätkeytyvän hä-

dän, ja koska hänellä ei ollut hätää – vain vastahakoinen tarve – hän oli lyönyt kunnolla rahoiksi, mutta Felix maksoi ihan mielellään. Hänellä oli riittävästi rahaa ja vähänlaisesti käyttöä sille.

Nyt hän lohduttautui tiedolla, että pääsisi kuoltuaan jälleen omalle paikalleen vaimonsa ja poikansa viereen.

Hän seisoj jo haudoilla, kun mustarastas kurkkasi läheisestä pensasaidasta.

”Hei, Margaret”, hän kuiskasi.

Mustarastas vastasi pitkällä, iloisella liverryksellä, mutta Margaretin hautakivessä luki vain:

RAKASTAVA VAIMO JA ÄITI

Felix toivoi, että olisi valinnut toisenlaisen tekstin. Hän oli nähnyt sanat lukemattomissa muistikirjoituksissa, ja epävarmoina aikoina ne olivat tuntuneet turvallisilta. Yhä useammin hän kuitenkin ajatteli muistolauseen kuulostavan siltä kuin Margaret olisi ollut *pelkkä* vaimo ja äiti, mikä oli huomattavan kaukana totuudesta – vaikka vasta Margaretin kuoleman jälkeen Felix oli kunnolla käsittänyt, että Margaret oli aurinko ja Felix ja Jamie vain pieniä planeettoja hänen kiertoradallaan, jolla he pysyivät ainoastaan hänen vetovoimansa ansiosta, kun hänen valonsa valaisi heitä ja he paistattelivat hänen lämmössään.

Kaikki olivat rakastaneet Margaretia. He olivat rakastaneet hänen kiltteyttään, viisauttaan ja huumorintajuaan ja suvainneet armollisesti pitää myös Felixistä, koska tämä oli Margaretin puoliso.

Mutta kun Margaret oli vähitellen lähtenyt Felixin luota, hänen ystävänsäkin olivat lähteneet ja jättäneet Felixin ypöyksiin tämän kanssa. Ja sitten ypöyksiin ilman Margaretia, ja Margaretin kuollessa Felix oli ollut niin uupunut, että pystyi hädin tuskin ajattelemaan. Margaretin hidas lähtö oli ollut kuin höyryjyry, joka yritti ajaa Felixin yli, kun hän hoippui kadun reunasta

toiseen yrittäen turhaan väistää väistämätöntä. Usein Felixistä melkein tuntui kuin *hänkin* olisi kuollut, koska hänestä oli jäljellä enää kalpea varjo, joka roikkui kuin löysä pitsiverho ummehtuneesta ikkunasta.

Ilman sinua en ole mitään. Niin kiveen olisi pitänyt kirjoittaa. Ainakin Jamien kanssa he olivat toimineet oikein...

*OTETTIIN LIIAN VARHAIN NIILTÄ,
JOTKA RAKASTIVAT HÄNTÄ SYVÄSTI*

Syvästi oli ollut Margaretin keksintö. Felix ei ollut koskaan nähnyt *syvästi*-sanaa hautakivessä, ja hänestä se oli tuntunut melko mahtipontiselta. He olivat kinastelleet siitä. Oikeastaan riidelleet. Kun Felix nyt mietti asiaa, hän tajusi riidan olleen hänen ja Margaretin ainoa. Ainoa kerta, kun Margaret oli kunnolla suuttunut jostakin. Mutta tietenkin, joka kerta nähdessään sanat, Felix tiesi Margaretin olleen oikeassa ja tajusi, että *syvästi* oli paitsi välttämätön, itse asiassa myös tärkein sana koko kivessä – ja hän oli ollut sietämätön ääliö edes ajatellessaan saati väittäessään muuta.

Margaret oli ollut oikeassa kaikesta. Se valkeni Felixille edelleen joka ainoa päivä. Joka kerta ollessaan umpikujassa tai ymmällään hän kysyi itseltään: *Mitä Margaret tekisi?* Ja vastaus kirkastui, ikään kuin Margaret olisi seisonut ihan vieressä ja kuiskinut Felixin korvaan. Tietenkin nuori ja järkevä Margaret. Ei vanha, sääliittävä Margaret, jonka järki oli haihtunut ja muisti mennyt ja joka puristi Felixiä käsivarresta ja intti: *Lupaa minulle! Lupaa, että huolehdit Jamiesta!*

Eikä Felixin auttanut kuin sanoa *minä lupaan*, sillä Margaret ei muistanut, että heidän poikansa oli jo kuollut.

Felix kippasi edellisviikkoiset neilikat pensasaitaan, huuhteli muovimaljakon ja täytti sen uudelleen vesipullosta, jonka oli ottanut mukaansa uusia tulppaaneita varten. Hän taitteli kim-

punkkääreen neliöksi ja pani painoksi kiven, jotta tuuli ei veisi sitä mennessään. Hän veisi sen takaisin kotiin. Kierrättääkseen sen. Tietenkin kahteen eri astiaan. Epämukavan isoihin ja muovisiin. Ja sitten dieselhöyryjä röyhtäilevä kuormuri tulisi tekemään oman osansa planeetan pelastamiseksi...

Felix avasi taittotuolin ja istuutui.

Hautausmaa pursui uutta elämää. Puut lauloivat kahisevia laulujaan, linnut ja muut pikkueläimet kipittivät pensasaidassa, ja jokainen varpunen ja tintti kiikutti nokassaan ruohonkortta tai untuvaista sulkaa. Kimalainen päristeli raskaasti ohi kuin väärällä vaihteella, ja sama mustarastas hypähti jälleen pensasaidasta esitelläkseen Felixille pätjän oranssia paperinarua.

Felix hymyili ja sulki silmänsä. Täällä hän tyyntyi ja virkistyi. Sai voimaa jatkaa. Hän toivoi, että vielä jonakin päivänä saisi täältä myös voimaa luovuttaa.

Lokit huutelivat hänen yllään. Huudot toivat heti mieleen kalastusretket Jamien kanssa. Felix muisti, kuinka Jamie syrttäsi makrillisuikaletta koukkuun, kun hän itse katsoi vieressä ja pelkäsi, että tämä satuttaisi pienet, pehmeät sormensa... *Minä ITSE! Osaan ITSE!* Felix hörähti hiljaa. Tietenkään saalista ei ollut herunut. Kuinka olisi voinutkaan. Jamie kelasi tohkeissaan siimaa lähemmäs kymmenen minuutin välein tarkistaakseen, joko nappasi. Se olisi karkottanut itsetuhoisimmankin kalan.

Felixin hymy hiipui. Oli vaikeaa olla luisumatta hyvistä muistoista huomattavasti huonompiin: pojasta nuorukaiseen, jonka hidas kuolema oli upottanut sen hauraan uskon lautan, johon he kaikki olivat ripustautuneet kaksi surkeaa vuotta ajelehtiessaan väärien toiveiden ja tohtorien latelemien latteuksien merellä, vaikka tiesivät, ettei lääkärien paras ikinä riittäisi. He kaikki tiesivät sen, mutta varoivat puhumasta siitä. Sen sijaan he ruppattelivat ja pelasivat canastaa Jamien sairaalavuoteen äärellä